

Gör en arkeologisk undersökning på skolan

Bli arkeolog för en dag.

Ett spännande fynd har gjorts på er skolgård.

Eleverna får hjälpa Regionmuseets arkeolog med en utgrävning.

Någonting har hänt på platser och eleverna måste söka svar på:

Vad? När? Vem? Hur?

Planera dagen

Läraren planerar dagen i samråd med Regionmuseets arkeolog/museipedagog. Stäm av i god tid så att planeringen fungerar både för skolan och arkeologen.

Ett tips är att ordna dagen som en dag med tema arkeologi/fortid, och låta grupperna arbeta med 2-3 olika ”stationer”, ex:

- Utgrävning
- Fyndtvätt och registrering
- Modellbygge
- Keramik (ringla krukor, tillverka pärlor till halsband)
- Ben- och hornhantverk (gör små nålar eller pilspetsar)
- Studera Regionmuseets studielåda ”stenålder”, ”bronsålder” eller ”järnålder” (beställs via AV Media Skåne)

Förberedelse

Läraren förbereder utgrävningsplatsen inom ett sandigt område (ex i sandlådan eller vid gungställningen). Märk ut utgrävningsplatsen.

Hur stor den ska vara beror på antalet elever, 20 elever-10m². 30 elever-15m². Den måste dock vara minst 8m² (4x2 meter).

Fynden placeras ut inom området och trampas ner.

En del större föremål kan grävas ner, men max 5 cm djupt.

Tänk på en händelse och samla ihop fynd som hör ihop med den händelsen. Ex fynd efter skolans vårmässa: bullpapper, tesked/teskedar (plast eller metall), läskburk, flasklock, engångsmugg/muggar (någon/några trasiga), kolapapper, tom tablettask, pengar (borttappade mynt), nitlotter, plastleksak, pärlor från ett halsband, cykelnyckel...

Tänk på händelsen och sprid ut fynden. Det måste inte vara lika mycket fynd i varje ruta och fynden kan också avspegla två olika händelser (ex nyårsfirande, saftkalas). Snåla inte med fynd, och sprid gärna ut mycket småsaker, ex pärlor.

VIKTIGT! Syftet med grävningen är INTE att hitta fynd utan att TOLKA fynden. Det är tolkningen som är arkeologi. Det är därför jätteviktigt att du som lärare har en händelse (eller flera) i tankarna då du placerar ut fynden! Här har någon gjort det, här har detta hänt, här har man samlat...

Arkeologisk undersökning och tolkning

För den arkeologiska undersökningen behövs minst en förmiddag. Eleverna delas in i grupper om 8-10 i varje grupp, och i grupperna arbetar eleverna tillsammans två och två. Var grupp behöver 40-60 minuter till själva grävningen. Minst en vuxen från skolan måste finnas som extra hjälp vid utgrävningen. Efter att samtliga grupper grävt samlas alla för 40-60 minuters gemensam genomgång då vi börjar tolka det vi hittat. Eleverna får också möjlighet att ställa frågor allmänt om arkeologi.

Under den gemensamma genomgången hinner vi bara precis börja på en tolkning av fynden. Här finns möjlighet att arbeta vidare och bygga upp händelser och alternativa tolkningar. Kom ihåg att elevernas tolkningar aldrig är fel, bara mer eller mindre sannolika, och bli inte förvånad om de sätter fynden i ett helt annat sammanhang än det du tänkt dig.

Tips på efterarbete

- Tvätta eller borsta av fynden och lägg dem i askar märkta med rutnummer.
- Registrera fynden på fyndblankett (se nedan). Det här är en bra övning i att beskriva, skriva, mäta och väga (använd linjal, skjutmått, hushållsvåg). Rita gärna av fynden också, eller fotografera.

Fyndblankett		3. Undersökning	
2. Fyndnummer	3. Sakord	Kryll sak	
4. Material	Järn	5. Koordinat	
6. Längd	14 cm	7. Höjd	4 cm
8. Bredd	4 cm	9. Vikt	75 g
10. Fyndomständighet			
11. Beskrivning			
Skruv Handtag			
taggsnurrar			
12. Datering		13. Registrerad av	14. Datum

- Diskutera tillsammans vad som kan ha hänt.
- Skriv rapport, enskilt, i grupp eller alla tillsammans. Vad har hänt och när? Vilka har varit inblandade i händelsen/händelserna?
- Gå igenom fynden och fundera kring bevarande. Vilka material bevaras till framtiden och vilka förmultnar? Plocka bort allt av förgängligt material och diskutera hur man då skulle kunna tolka. Gå vidare och fundera kring vår forntid – vad bevaras? Hur mycket kan vi veta om vår forntid när de flesta spåren faktiskt har försvunnit? Kan vi veta något om vad man hette, vad man trodde på, hur man var klädd osv?

Läs mer, och få tips på övningar, i Regionmuseets lärarhandledning ”Arkeologi i skolan – att jaga sammanhang i det förflutna”, som finns att köpa på Regionmuseet eller att ladda ner från vår hemsida

<https://regionmuseet.se/skola/pedagogiskt-material/arkeologi-i-skolan/>

Förklaring till fyndblanketten

1. **Undersökning.** Det är ju viktigt att veta var och när undersökningen gjorts. Skriv ex fastighetsnummer och årtal, ”*Svenstorp 34:29, 2007*”, eller ”*Svenstorps skola, sandlådan, 2011*”
2. **Fyndnummer.** Efter en arkeologisk undersökning får varje fynd ett eget, unikt, nummer och läggs i en egen ask (eller påse). Fynd som hör samman (ex skärvor från samma kärl) får samma nummer.
3. **Sakord.** Benämning på föremålet (yxa, sked, kolapapper etc). Om föremålet är okänt – hitta gärna på en benämning – det har arkeologerna fått göra med ”konstiga” förhistoriska föremål.
4. **Material.** Skriv in vilket eller vilka material föremålet är tillverkat av.
5. **Längd.** Fyll i om möjligt.
6. **Höjd.** Fyll i om möjligt.
7. **Bredd.** Fyll i om möjligt.
8. **Vikt.** Använd gärna en digital hushållsvåg.
9. **Funktion.** Vad har föremålet använts till? Om ni inte vet, fundera och skriv ner en trolig funktion.
10. **Fyndomständighet.** Fylls i om ni vill beskriva omständigheterna kring fyndet, var det hittades, i vilket sammanhang (ex ”*hittades tillsammans med fynd 5*”, ”*låg mellan två stenar*”).
11. **Beskrivning.** Beskriv föremålet. Ex – ”*rödmålat trä och rostigt järn, trubbig spets*”, ”*vitt papper med röda hjärtan på*”.
12. **Datering.** Här kan ni fylla i allt från en precis datering till en mycket vid – ”*3 december 2006*”, ”*väldigt gammalt*”, ”*nytt*” etc.
13. **Registrerad av.** Skriv namn eller initialer.
14. **Datum.** Skriv in dagens datum.

Rita gärna en teckning av föremålet på baksidan av blanketten.

Kontaktperson för ”Gör en arkeologisk undersökning på skolan” är
Helén Lilja, 0707- 84 1928, helen.lilja@regionmuseet.se

Museets skolprogram hittar du på
<https://regionmuseet.se/skola/>

Boka besök och visningar på telefon 0707- 84 1906, tis-fre 9-11
Skolvisningarna på museet är kostnadsfria för alla skolor i Skåne.
Tillfälliga besök av museipedagogerna på er skola debiteras med 600:- +moms.

Regionmuseet Kristianstad
Stora torg
Box 134
291 22 KRISTIANSTAD

Museet har öppet för skolor tisd-fred 8-16, och för allmänheten tisd-sönd 11-17.

Läs om vår verksamhet, våra utställningar och program på hemsidan
<https://regionmuseet.se/>

rev HL 2023-12-01